

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/49/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6714205323
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6714205323.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a sudcov JUDr. Alexandra Mojša a JUDr. Ivica Hanuskovej v právnej veci navrhovateľov 1. W.. I. G., nar. XX. XX. XXXX bytom B., B. Q. XXXX/X, 2. S. N., nar. XX. XX. XXXX bytom B., B. Q. XXXX/XX, zastúpených advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, proti odporcom 1. X. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom B., L. XXXX/XX, 2. K. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom J., Y. XXX/XX, 3. C.. I. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom K., L. C. XXXX/XX, 4. K. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom B., L. XXXX/XX, všetci zastúpení JUDr. Ľubicou Flíderovou, advokátkou, advokátska kancelária Zvolen, Trhová 1, o vyrovnanie dedičských podielov, na odvolanie navrhovateľov proti rozsudku Okresného súdu Zvolen, č. k. 8 C/52/2014 - 81 zo dňa 01. 10. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh, ktorým sa navrhovatelia pôvodne domáhali, aby súd určil, že 2. odporkyňa je povinná zaplatiť každému z navrhovateľov po 11.202,94 EUR, 3. odporkyňa je povinná zaplatiť každému z navrhovateľov po 5.601,47 EUR a 4. odporkyňa je povinná zaplatiť každému z navrhovateľov po 5.601,47 EUR. Súčasne zamietol aj návrh, ktorým sa navrhovatelia pôvodne domáhali potvrdenia toho, že nehnuteľnosti evidované v kat. úz. X. na LV č. XXXX ako parcela EKN č. XXXX, orná pôda o výmere 6.156 m² je v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľov v rade 1., 2. a odporkýň v rade 1., 2. u každého v podiele 1. Navrhovatelia svoj návrh odôvodnili tvrdením, že v dedičskej veci po poručiťovi I. N. vydalo bývalé štátne notárstvo vo Zvolene rozhodnutie č. k. D 155/74-10 z 18. 06. 1974, ktorým na základe dohody dedičov potvrdilo nadobudnutie dedičstva X. G., rod. N., nar. XX. XX. XXXX bez povinnosti vyplatiť odstupujúcu spoludedičku S. G.. Dňa 11. 02. 1992 podali navrhovatelia, ktorí sú právni nástupcovia odstupujúcej dedičky na bývalom štátnom notárstve vo Zvolene návrh, ktorým žiadali o prejednanie dedičstva po poručiťovi, a to nehnuteľnosti evidovanej v kat. úz. X. na LV XXXX, parc. č. XXXX, orná pôda o výmere 6.774 m² a nehnuteľnosti evidovanej v kat. úz. X. na LV XXXX, parc. č. XXXX, orná pôda o výmere 6.156 m². Pretože nehnuteľnosť evidovanú na LV XXXX previedla dedička darovacou zmluvou z 26. 02. 2007 na odporcov v rade 2., 3., 4., a tí svoje spoluvlastnícke podiely následne previedli na spoločnosť Shire Development, s. r. o. Bratislava za sumu 2.700.000,- Sk, navrhovatelia ich vyzvali listom z 16. 05. 2008 na vyplatenie časti kúpnej ceny. Druhá nehnuteľnosť evidovaná na LV XXXX je v podielovom spoluvlastníctve po jednej polovici odporkýň v rade 1., 2., ktoré ju nadobudli osvedčením o dedičstve 24D/35/2011 z 19. 05. 2011 po dedičke X. G..

Okresný súd vychádzal z toho, že navrhovatelia si uplatnili vyrovnanie dedičských podielov v zmysle § 40 zák. č. 330/1991 Zb. a § 17 ods. 1 zák. č. 293/1992 Zb. Podanie návrhu a vyporiadanie súdnou cestou prichádzalo do úvahy iba v prípade, že sa účastníci na vyrovnaní dedičských podielov nedohodli. V takom prípade boli dotknuté osoby povinné uplatniť právo na súde v trojročnej premlčacej lehote. Navrhovatelia

nárok na súde neuplatnili do 11. 02. 1995, a preto okresný súd prihladol na námietku premlčania, ktorú vzniesli odporcovia. Okresný súd nemohol prihladnúť na tvrdenie navrhovateľov, že ich podanie z 11. 02. 1992 treba považovať za uplatnenie nároku na súde, lebo by musel terajšie konanie zastaviť z dôvodu prekážky konania v tej istej veci. Podanie z 11. 02. 1992 však nespĺňalo ani formálne náležitosti podania v zmysle § 40 zák. č. 330/1991 Zb. Bolo označené ako návrh na znovuprejednanie dedičstva, neobsahovalo označenie všetkých účastníkov konania ani návrh, ako sa má vyporiadanie znížených dedičských podielov vykonať. Z uvedených dôvodov okresný súd nevyhovet ani návrhu navrhovateľov na doplnenie dokazovania a odročenie pojednávania za účelom poskytnutia lehoty na vyjadrenie k stanovisku odporcov. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol § 40 zák. č. 330/1991 Zb., § 13, § 14 ods. 1, § 16 ods. 1, § 17 ods. 1 zák. č. 293/1992 Zb. a § 101 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o trovách si okresný súd vyhradil na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa § 151 ods. 3 OSP.

Navrhovatelia vo včas podanom odvolaní okresnému súdu vytýkali nesprávne právne posúdenie veci. Navrhovatelia, ako právni nástupcovia odstupujúceho dediča, podali dňa 11. 02. 1992 na bývalom štátnom notárstve vo Zvolene návrh, ktorým požiadať o vyrovnanie dedičských podielov, resp. znovuprejednanie dedičstva po poručiteľovi I. N., ktoré bolo pôvodne prejednané a rozhodnuté v konaní sp. zn. D 155/74 uznesením z 18. 06. 1974. O podaní navrhovateľov z 11. 02. 1992 nebolo rozhodnuté a bývalé štátne notárstvo ani Okresný súd vo Zvolene neuskutočnili k tomuto podaniu a návrhu žiadne úkony, hoci podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách malo vyporiadanie dedičských podielov uskutočniť štátne notárstvo, lebo návrh z 11. 02. 1992 bol podaný do 6 mesiacov od nadobudnutia účinnosti uvedeného zákona o pozemkových úpravách. Zákon o pozemkových úpravách bol zrušený a nahradený zákonom o úprave vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam s tým, že návrhy na vyrovnanie dedičských podielov, ktoré boli podané na štátnom notárstve boli považované za návrhy podané včas podľa zák. č. 293/1992 Zb. Oba zákony vykazovali rozdielnu úpravu riešenia vyporiadania. Zákon o pozemkových úpravách počítal len s prekluzívnou lehotou na uplatnenie práva, zákon o úprave vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam stanovil v prvej fáze na uplatnenie práva voči povinnej osobe prekluzívnu lehotu a v druhej fáze na vyrovnanie dedičského podielu súdnou cestou premlčaciu dobu. Pre včasné podanie návrhu na vyrovnanie dedičských podielov podľa zákona o pozemkových úpravách bolo nevyhnutné dodržať prekluzívnu lehotu. Pre včasné podanie návrhu na vyrovnanie dedičských podielov podľa zákona o úprave vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam bolo nevyhnutné v prvej fáze dodržať prekluzívnu lehotu a v druhej fáze premlčaciu lehotu.

Navrhovatelia okresnému súdu vytýkali, že k otázke premlčania práva zaujal nesprávny právny záver, lebo opomenul, že podanie navrhovateľov z 11. 02. 1992 bolo urobené v zmysle zákona o pozemkových úpravách a nie zákona o úprave vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam. V dôsledku toho nezohľadnil, že podanie návrhu na príslušné štátne notárstvo má rovnaké právne účinky ako podanie návrhu na súde. Preto podanie návrhu malo účinky spočívania premlčacej lehoty a k premlčaniu nároku nemohlo dôjsť. Súčasne podanou žalobou nedochádza k prekážke iného začatého konania, lebo na okresnom súde neprebíha medzi tými istými účastníkmi žiadne iné súdne konanie o vyrovnanie dedičských podielov. Nástupcom štátneho notárstva je Okresný súd Zvolen, ktorý iné konanie o tomto návrhu nevedie a neviduje.

V odvolaní navrhovatelia ďalej tvrdili, že im okresný súd neposkytol dostatok času na oboznámenie sa s vyjadrením odporcov, ktoré mal okresný súd k dispozícii takmer tri mesiace od podania vyjadrenia odporcov. Okresnému súdu tiež vytýkali, že rozhodol o nepripustení zmeny návrhu, ktorým sa navrhovatelia domáhali toho, že odporkyne sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľom sumu vo výške polovice kúpnej ceny, za ktorú boli nehnuteľnosti evidované v kat. úz. B. na LV č. XX ako parc. CKN č. XXX/X, záhrady o výmere 1700 m² a parc. CKN č. XXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 766 m² kúpnu zmluvou pod č. V 880/01 - 18/01 X. G. predané C. J., rod. J. a C. J., rod. Y. a ďalej, ktorým sa navrhovatelia domáhali, aby súd potvrdil, že nehnuteľnosti evidované v kat. úz. B. na LV č. XXX ako parc. EKN č. XXX, XXX/X, XXX/X sú v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľov a odporkyň 1, 2 v podiele po 1, že nehnuteľnosti evidované v kat. úz. B. na LV č. XXXX ako parc. EKN č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX sú v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľov a odporkyň 1, 2 v podiele po 49/1152, že nehnuteľnosti evidované v kat. úz. B. na LV č. XXXX ako parc. EKN č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX/X, XXXX/X sú v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľov a odporkyň 1, 2 v podiele po 21/576 a že nehnuteľnosť evidovaná v kat. úz. B. na LV č. XXXX ako parc. EKN č. XXXX je v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľov a odporkyň 1, 2 v podiele po 14/192-in.

Podľa navrhovateľov by pripustenie zmeny žaloby nemalo za následok zmarenie výsledkov dovtedy vykonaného dokazovania ani zmeny príslušnosti súdu.

Na základe uvedeného okresný súd zaujal nesprávny právny záver v otázke premlčania, litispendencie a obsahových náležitostí podania navrhovateľov z 11. 02. 1992, preto sa navrhovatelia domáhali toho, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil a ich návrhu vyhovel.

Odporkyňa v rade 1 prostredníctvom právnej zástupkyne vo vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok okresného súdu potvrdiť, nakoľko navrhovatelia neunesli dôkazné bremeno preukázania toho, že nárok uplatnili podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb. Právo a svoj nárok na vyrovnanie dedičských podielov uplatnili žalobou až po uplynutí zákonnej trojročnej premlčacej lehoty a z toho dôvodu je ich nárok premlčaný. Navrhovateľmi namietané procesné pochybenia okresného súdu nemajú závažnosť, ktorá by mala vplyv na rozhodnutie vo veci.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal v rozsahu podaného odvolania podľa ust. § 212 ods. 1 OSP a bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 1, 2 OSP napadnuté rozhodnutie podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil ako vecne správne.

Podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, v znení platnom k 10. 06. 1992, ak pri vyporiadaní dedičstva podľa doterajších predpisov pred 1. januárom 1990 došlo k nadobudnutiu poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov poručiteľa len jedným z dedičov zo zákona a tento nebol zaviazaný na výplatu dedičských podielov ostatných dedičov z tohto majetku alebo bol zaviazaný na takúto výplatu len pre prípad vyvlastnenia alebo iného prechodu alebo prevodu do socialistického vlastníctva, a to len v súvislosti s tým, že išlo o pozemky v bezplatnom užívaní poľnohospodárskeho alebo lesného podniku podľa osobitných predpisov a došlo tým k zníženiu podielu ostatných dedičov v porovnaní s podielom toho, ktorý uvedené pozemky prevzal, vyporiada toto zníženie dedičských podielov štátne notárstvo bezplatne na návrh podaný do šiestich mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona, ak sa dedičia alebo ich právni nástupcovia nedohodnú inak.

Podľa § 13 zák. č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam, ak pri vyporiadaní dedičstva podľa doterajších predpisov došlo k nadobudnutiu poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov poručiteľa len jedným alebo niektorým z dedičov len preto, že išlo o pozemky v užívaní socialistickej organizácie podľa osobitných predpisov a došlo tým k zníženiu podielov ostatných dedičov v porovnaní s nadobúdateľom týchto pozemkov alebo k opomenutiu dedičov, má oprávnená osoba právo žiadať od povinných osôb vyrovnanie svojho dedičského podielu v lehote do 30. júna 1993; inak právo zaniká.

Podľa § 15 ods.1, ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb., vyrovnanie dedičských podielov sa uskutoční dohodou oprávnenej a povinnej osoby. Vyrovnanie dedičských podielov sa uskutoční buď v peniazoch, alebo uznaním vlastníctva v prospech oprávnenej osoby podľa výšky dedičských podielov.

Podľa § 16 ods.1 zák. č. 293/1992 Zb., ak medzi oprávnenou osobou a povinnou osobou nedôjde k dohode podľa § 15 ods. 1, rozhodne o vyrovnaní dedičských podielov na návrh oprávnenej osoby súd. Pri vyrovnaní dedičských podielov súd prihliadne na náklady, ktoré povinná osoba vynaložila na ich zhodnotenie.

Podľa § 17 ods.1 zák. č. 293/1992 Zb., návrhy na vyrovnanie dedičských podielov podané na štátnom notárstve podľa doterajšieho predpisu sa považujú za návrhy podané včas podľa tohto zákona. Podľa § 17 ods. 2 návrhy na vyrovnanie znížených dedičských podielov podané na štátnom notárstve po 19. februári 1992 sa považujú za návrhy podané podľa tohto zákona.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podmienkou úspešného uplatnenia žalobného nároku alebo obrany proti tomuto nároku v sporovom konaní je to, že účastníci konania dôkazmi preukážu svoje tvrdenia, že preukážu tie skutočnosti,

ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie veci, ktorá je predmetom konania. V posudzovanej veci bolo predmetom konania posúdenie práva navrhovateľov na vyporiadanie znížených dedičských podielov po spoločnom právnom predchodcovi účastníkov konania I. N., ktoré navrhovateľov uplatnili podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb. Nebolo sporné, že dedičstve po poručiteľovi prejednálo byv. štátne notárstvo vo Zvolene, ktoré pod č. k. D 155/74-10 z 18. 06. 1974 rozhodlo tak, že právna predchodkyňa odporčička, X. G., ktorej bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva, vrátane sporných nehnuteľností, nemala povinnosť vyplatiť spoludedičku S. G., právnu predchodkyňu navrhovateľov. Išlo teda o prípad, kedy poľnohospodárske pozemky poručiteľa nadobudol len jeden z dedičov zo zákona, právna predchodkyňa odporcov, ktorá nebola zaviazaná na výplatu dedičských podielov druhého spoludediča (právneho predchodcu navrhovateľov) z tohto majetku, a to len v súvislosti s tým, že išlo o pozemky v bezplatnom užívaní poľnohospodárskeho alebo lesného podniku podľa osobitných predpisov. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že k vyrovnaniu dedičských podielov dohodou nedošlo a že navrhovatelia uplatnili vyrovnanie dedičských podielov iba podaním z 11. 02. 1992, ktoré adresovali a toho istého dňa doručili byv. štátnemu notárstvu vo Zvolene ako žiadosť o znovuprejednanie dedičstva sp. zn. D 155/74 po poručiteľovi I. N. zomr. XX. XX. XXXX podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb.

Navrhovatelia tvrdili, že uvedené podanie malo rovnaké právne účinky ako podanie návrhu na súde a teda spôsobilo spočívanie premlčacej lehoty a k premlčaniu nároku nemohlo dôjsť. Takýto záver však zo zistených skutočností a príslušnej právnej úpravy nie je možné urobiť. Ustanovenie § 40 zák. č. 330/1991 platilo do 10. 06. 1992, kedy bola právna úprava vyrovnania dedičských podielov nahradená zák. č. 293/1992 Zb. ktorá uvedenú situáciu riešila v § 17 ods. 1 tým, že návrhy podľa dovtedajšej právnej úpravy boli považované za návrhy podané včas podľa tohto zákona (neskoršej právnej úpravy). Je zrejmé, že neskoršia právna úprava reflektovala aj tú skutočnosť, že došlo k zmene dedičského konania a prechod agendy zanikajúcich štátnych notárstiev na súdy. To však nič nemení na tom, že právo navrhovateľov nebolo a nemohlo byť dotknuté. Právna úprava vyrovnania dedičských podielov predpokladala dohodu dedičov, takú dohodu ani jej návrh predložené neboli. Preto bolo treba vychádzať z toho, že dotknuté osoby mali povinnosť domáhať sa svojho práva na súde, čo však navrhovatelia urobili až žalobou podanou 15. 04. 2014.

Okresný súd správne prihliadol na námietku premlčania, ktorú vzniesli odporcovia z dôvodu uplynutia trojročnej premlčacej lehoty vo vyjadrení k žalobe z 08. 07. 2014, ku ktorej sa navrhovatelia na pojednávaní 01. 10. 2014 mali možnosť vyjadriť, čo vyplýva z obsahu zápisnice o pojednávaní. Navrhovatelia súdu nepredložili žiadne rozumné vysvetlenie, na základe ktorého možno vyvodiť, že ich podanie na štátne notárstvo z 11. 02. 1992 malo mať vplyv na spočívanie premlčacej lehoty, pretože podľa takej úvahy by spočívanie lehoty nikdy neskončilo, resp. záviselo by iba od toho či a kedy by podali návrh na súd. Uvedeným podaním z 11. 02. 1992 navrhovatelia dosiahli iba to, že ich nárok nezanikol z dôvodu prekúzie, neuplatnenia práva. Bolo však ich povinnosťou, z dôvodu chýbajúcej dohody dedičov, uplatniť svoje právo súdnou cestou. Je totiž všeobecným pravidlom dedičského konania, že dedičstvo sa prejednáva len v rozsahu, ktorý nie je medzi účastníkmi dedičského konania sporný. V prípade sporu alebo pochybnosti sú dotknuté osoby vždy odkázané na sporové súdne konanie a až v závislosti od jeho výsledku sa aj v tejto časti dedičstvo prejedná (§ 175k OSP).

Vzhľadom na právnu úpravu vyrovnania dedičských podielov, zavedenú zák. č. 293/1992 Zb. navrhovatelia museli predpokladať, že ak sa s odporcami nedohodnú, musia svoje právo uplatniť výlučne súdnou cestou v sporovom konaní, podľa § 16 zák. č. 293/1992 Zb. Dedičský podiel, ktorého vyrovnania sa navrhovatelia domáhali, je majetkovým právom, ktoré sa premlčí v trojročnej premlčacej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá navrhovateľom uplynula v roku 1995. Otázka posúdenia premlčacej lehoty bola pritom v judikatúre súdov vyriešená (napr. rozsudok NS SR 2Cdo 9/99).

Za uvedeného stavu bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu zbytočné, aby okresný súd pripustil zmenu návrhu, keďže správne posúdil otázku premlčania, ktorá by mala rovnaký vplyv posúdenie uplatneného práva. Pokiaľ navrhovatelia poukázali na procesné pochybenie súdu pri doručení písomností odporcov, ani toto pochybenie nemalo vplyv na výsledok konania, resp. upretie práva konať pred súdom, lebo právo vyjadriť sa k vznesenej námietke premlčania navrhovateľom nebolo v konaní pred okresným súdom odopreté a okresný súd sa v odôvodnení rozhodnutia s argumentáciou navrhovateľov v tomto smere vysporiadal.

Okresný súd rozhodol na základe správne zisteného skutkového stavu a v súlade so zákonom, rešpektoval vyššie citovanú právnu úpravu, zohľadnil všetky právne významné skutočnosti. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

O trovách konania, vrátane trov odvolacieho konania bude rozhodovať okresný súd podľa § 151 ods. 3 OSP po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Rozhodnutie senátu bolo prijaté v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.